

15

Revista *Română* împlinește 15 ani de apariție *neîntreruptă*. Subliniez ultimul termen întrucât este o performanță ca, în condițiile actuale, o publicație ca aceasta, cu o destinație specială, să ajungă la... adolescență. Apărută ca reflex al revigorării vechii ASTRA – o „Asociațiune” ce și-a împlinit menirea emancipatoare, timp de aproape un veac – publicația de la Iași și-a luat ca țintă un dialog cu *românii de pretutindeni*, îndeosebi cu cei din arealul românesc, rămași, datorită unor fracturi istorice, în afara granițelor actuale ale țării. Cei 45 de ani de sovietizare a Estului Europei au produs drame umane cu consecințe incalculabile, au schimbat identități și au mutilat destine. Cît de greu se vindecă aceste malformații, s-a văzut în ultimele două decenii, cînd am început să ne re-recunoaștem și să ne re-acceptăm. Procesul este unul extrem de delicat, vor trebui să mai treacă ani pînă ne vom acomoda unii cu alții, fiecare cu calitățile și defectele lui. Că, încă, mai avem frustrări, se va vedea (și) din răspunsurile unora dintre participanții la ancheta pe care am declanșat-o începînd cu acest număr: *Ce înseamnă a fi român... pretutindeni; în arealul românesc; în cîteva județe din țară, unde românii sînt minoritari*. Cînd am formulat aceste interogări, n-am bănuțit că voi pune degetul pe o rană încă vie, că voi declanșa *dureri înăbușite*, resorturi armate în acea *românie* profundă, care-și apără, în demnitatea unei fatalități mioritice, *sărăcia, și nevoile, și neamul*, cum zis-a poetul. Și am realizat că frustrarea nu e resimțită doar de românii din Basarabia și nordul Bucovinei, din Ținutul Herței sau din Timoc, ci și de cei trăitori în unele județe din țară, precum Covasna, Harghita, Mureș. Sînt forțe care încearcă să-i dezhădăcineze, să le altereze identitatea, sînt presiuni pe care noi, ceștialați, le privim cu îngăduință, cînd nu, pur și simplu, le ignorăm. Își imaginează cineva că, la o sărbătoare națională sau tradițională, zeci de mii de români ar putea peregrina la Cernăuți, agițînd steaguri tricolore, eventual implantîndu-le pe principalele clădiri ale ucrainizatului vechi oraș românesc? Dar, la sărbătorile lor, *ungurii de pretutindeni*, îndeosebi din Ungaria, peregrinează voios, în proporție de masă, pe la locurile lor de reculegere, aflate – întîmplător? – în chiar centrul României. Toți poartă stegulețe cu însemnele naționale ale Ungariei „vecine și prietene”, întreg peisajul *înverzeste*, indiferent de anotimp. Și nu le zice nimeni nici: „dă-te mai încolo!”. Cum nu-i zice nici ministrului

Culturii, *din România*, care nu poartă decît cravată verde și costume în nuanțe așijderea...

Într-o Europă *deschisă*, deschiderea granițelor, libera circulație a cetățenilor, afirmarea identității naționale și culturale mi se pare ceva firesc. Nefirescul apare atunci cînd se încearcă suprimarea identității celorlalți, crearea unor enclave etnice, izolarea în propria limbă și în propria cultură, refuzul alterității. De aceea i-am provocat la mărturisiri și pe românii *de pretutindeni*, acei români pe care *sărăcia și nevoile* – în cele mai multe cazuri – dar și dorința afirmării întregului lor potențial creator, i-au dus în America și în Canada, în Spania sau în Italia, în Grecia sau în Australia. Și-n atîtea alte locuri. Nu putem ignora faptul că peste patru milioane de români – o cifră uluitoare, pentru o populație de 22 de milioane! – trăiesc și muncesc în diverse țări ale lumii. Dintre aceștia, 35% recunosc că emigrarea – definitivă sau temporară – nu le-a ameliorat condiția socială. Fenomenul are și un alt impact: 350.000 de copii (între 0 și 18 ani) cresc, „se formează” în absența părinților, fiind lăsați, îndeobște, în grija bunicilor, a mătușilor, a altor rude. Dacă în urmă cu 20-30 de ani imaginea emblematică pentru orașele României era „copilul cu cheia la gît”, copilul lăsat în fața blocului, cît timp părinții erau la serviciu, acum putem vorbi de „copilul cu nodul în gît”, copilul care își înăbușe plînsul, de dorul părinților plecați peste mări și țări...

Am dori, pe cît posibil, să cuprindem în paginile revistei și aceste drame. Vom fi prezenți, desigur, la „poduri de flori”, la întîlniri simbolice și parabolice dar, dincolo de această paradă a portului, a cîntului, de peregrinarea „de acasă, acasă”, trebuie să vedem și fața ascunsă a lucrurilor (mai ales a ființei), cea în care sălăsluiește neîmplinirea, suferința, exasperarea.

Printr-un efort uneori sublim, și o devoțiune pe măsură – îndeosebi ale doamnei Areta Moșu, președinta ASTREI ieșene – *Revista Română* a reușit să survoleze toate crizele, beneficiind, chiar dacă sincopat, de susținere financiară din partea unor instituții, a unor societăți și a unor oameni *de bine*, care au înțeles că demersul nostru este unul cu bătaie lungă, în trecut și în viitor. Le mulțumim tuturor și ni-i dorim, în continuare, solidari.